

SIGURÐUR Gudjónsson

Eintak bókasafns

VMST-R/86023

VEIÐIMÁLASTOFNUN
Vistfræðideild

423

Áhrif tveggja verkþátta í virkjun Blöndu
á fiskframleiðslu í vatnakerfinu.

Sigurður Guðjónsson

Ágúst 1986

VMSTR/86023

Blanda

Tilgangur þessarar skýrslu er að meta hvaða áhrif tveir verkþættir í virkjun Blöndu kunna að hafa á fiskframleiðslu.

Annars vegar er um að ræða gerð vegar í farvegi Blöndu ofan við tilvonandi op frárennslisganga virkjunarinnar. Vegur þessi verður á um 400 metra löngum kafla í núverandi farvegi Blöndu. Ánni verður því veitt í eystri hluta gljúfurins og vegurinn lagður í vestari hluta þess.

Hins vegar er um að ræða gerð frárennslisskurðar frá tilvonandi opi frárennslisganga og niður ána. Frárennslisskurður þessi verður um 1260 metra langur. Ætla má að áhrif beggja þessa verkþátta verði þau að uppeldi seiða á þessu svæði leggist svo til alveg af þar sem uppeldisskilyrði verða svo til engin eftir framkvæmdir á þessum kafla.

Rannsóknir á seiðaástandi á því svæði sem hér um ræðir voru gerðar 1975 (Jón Kristjánsson 1980), 1983 (Finnur Garðarsson og Þórólfur Antonsson 1984) og 1985 (Sigurður Guðjónsson 1986).

Rannsóknir þessar sýna að á þessu svæði elst talsvert upp af laxaseiðum og bleikjuseiðum. Með því að líta á fjölda þeirra laxaseiða sem veiddust í áður nefndum seiðakönnunum á stöðvum á og í grennd við áhrifasvæði þessa verkþátta má telja líklegt að á hverja 100 m² botnflatar séu framleidd að meðaltali 5 gönguseiði af laxi á ári. Svipað magn af bleikju elst upp á þessu svæði og gengur sú bleikja sennilega til sjávar a.m.k. hluti af henni. Til grundvallar þessari niðurstöðu er reiknað með 30% veiðni rafveiðitækja í áður nefndum könnunum og að um 30% af botnfleti árinna framleiði seiði.

Sé reiknað með að Blanda sé að meðaltali 15 metra breið á umræddu áhrifasvæði eyðileggst 6000 m² stórt svæði vegna vegagerðarinnar og 18900 m² svæði vegna frárennslisskurðarins. Þetta þýðir þá að um það bil 300 laxagönguseiði og álíka fjöldi af bleikju tapast árlega vegna vegagerðarinnar. Vegna frárennslisskurðarins tapast hins vegar um það bil 945 laxagönguseiði og álíka fjöldi af bleikju árlega. Þá er gert ráð fyrir að fiskur geti áfram gengið óhindrað upp úr frárennslisskurðinum ella er allt svæðið þar fyrir ofan ónýtt fyrir göngufisk.

Heimildir

Finnur Garðarsson og Þórólfur Antonsson 1984. Seiðarannsóknir í vatnakerfi Blöndu árin 1981 og 1983. Framvinduskýrsla. Veiðimálastofnun. Fjölrit 46. 55 bls.

Jón kristjánsson 1980. Fiskifræðilegar rannsóknir á vatnakerfi Blöndu 1975-1979. Orkustofnun. OS80032/ROD13. 30 bls.

Sigurður Guðjónsson 1986. Seiðakönnun í vatnakerfi Blöndu 1985 auk yfirlits um fyrri seiðakannanir. Veiðimálastofnun VMSTR/86018. Skýrsla 23 bls.

Landsvirkjun

ref/samtal O. J.

Háaleitisbraut 68

108 Reykjavík

Reykjavík 2. September 1986

Erindi þessa bréfs er að gera grein fyrir hve stór hluti af heildarlaxframleiðslu á vatnasvæði Blöndu tapast við veg- og skurðgerð við frárennslisop Blönduvirkjunar. Þegar hefur verið gerð skýrsla um seiðaframleiðslu á umræddu svæði (VMSTR/86023).

Það er, á þessu stigi rannsókna, nokkrum vandkvæðum bundið að gefa nákvæma tölu um hlutdeild ákveðinna svæða í heildarframleiðslunni. Allar tölur sem hér verða nefndar geta því haft nokkur skekkjumörk.

Af rannsóknum síðustu ára virðist Svartá að jafnaði standa undir um 50 % laxaframleiðslunnar í vatnakerfinu. Þá standa eftir 50% sem Blanda og aðrar þverár hennar framleiða. Ekki er ólíklegt að Blanda sjálf standi undir helming af þeirri framleiðslu. Það eru því um 25% af heildarlaxaframleiðslunni sem á sér stað í Blöndu sjálfri. Uppeldissvæði þau sem eyðileggjast vegna áður nefndra framkvæmda eru um það bil 5 % af þekktum uppeldissvæðum lax í Blöndu. Það eru því í kringum 1-2 % af heildarlaxaframleiðsluninni í Blöndu sem tapast við umræddar framkvæmdir.

Með bestu kveðju

Sigurður Guðjónsson, fiskifræðingur

Landsvirkjun
Hr. forstjóri Halldór Jónatansson
Háaleitisbraut 68
108 Reykjavík

Hólabæ 2.10.1986

Hér með sendi ég ályktun stjórnar Veiðifélags Blöndu og Svartár,
sem bókuð var á fundi stjórnar 1.10.1986, vegna bréfs yðar dagss. 19.9.1986

Stjórn Veiðifélags Blöndu og Svartár telur skýrslu Sigurðar Guðjónssonar Veiðimálastofnunar "Áhrif tveggja verkþátta í virkjun Blöndu á fiskiframleiðslu í vatnakerfinu", gerð í ágúst 1986, ófullkomna og hroðvirknislega gerða.

Ekkert tillit er tekið til þess að Gilsá fellur í Blöndu á umræddu svæði, ekki er tekið tillit til þeirrar laxagengdar, sem sannast hefur með tilrauna-veiði undanfarinna sumra er í þessum hluta árinna, ekkert er fjallað um áhrif jarðrasks í ánni á lífríki, uppeldissvæði, veiðistaði né fiskvegi neðar í ánni. - Ekkert mat er lagt á það á hvaða tíma árs vinna í ánni gerði minnstan skaða á lífríkinu.

Þá er fjarri lagið breidd árinna á þessu svæði sé ekki nema 15 metrar.

Stjórnin telur að skýrsla þessi sé ekki marktæk og geti ekki orðið til hliðsjónar við samninga.

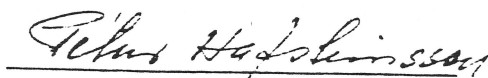
Formanni var falið að afla ýtarlegrar úttektar á fiskifræðipættinum svo og verkfræðipættinum áður en unnt er svara bréfi Landsvirkjunar frá 19.9.1986.

Formanni var falið að senda Landsvirkjun ályktun þessa svo Veiðimálastofnun.

Samhljóða bókun á fundi stjórnar 1.10.1986.

Virðingarfyllst

f.h. stjórnar Veiðifélags Blöndu og Svartár

Pétur Hafsteinsson

it sent: Veiðimálastofnun

Lögfræðiskrifstofu Jónasar Aðalsteinssonar

Guðmundi Gunnarssyni verkfræðingi

VEIÐIMÁLASTOFNUNIN

Pósthólf 5252 - 125 Reykjavík

Reykjavík 7. Okt. 1986

Stjórn veiðifélags Blöndu og Svartár.

Nýlega barst mér í hendur bréf dagsett 2. október 1986 frá Péttri Hafsteinssyni formanni veiðifélags Blöndu og Svartár (sjá meðfylgjandi ljósrit). Í bréfi þessu koma fram alvarlegar ásakanir í minn garð vegna álitssgerðar sem gefin var út í ágúst síðastliðnum og ber heitið "Áhrif tveggja verkþátta í virkjun Blöndu á fiskframleiðslu í vatnakerfinu". Skýrsla þessi er sögð "ófullkomin og hroðvirknislega gerð". Leyfi ég mér eindregið að mótmæla þessum orðum og það harðlega á þeim forsendum sem ég kem að hér á eftir.

Að baki þessarri álitssgerð liggja margra ára rannsóknir fiskifræðinga Veiðimálastofnunar sem vitnað er til í lok skýrslunnar. Álitssgerðin er því byggð á allgóðum gögnum. Leitast var við eins og framast var kostur og gögn og upplýsingar leyfðu að meta fiskframleiðslugetu umrædds svæðis svo og að meta hversu mikið framkvæmdir myndu skaða svæðið.

Í bréfi Péturs koma fram eftirtaldar umkvartanir sem bera vott um mikinn misskilning og þekkingarleysi.

1. Sagt er í bréfi Péturs að ekki sé tekið tillit til þess að Gilsá falli í Blöndu á umræddu framkvæmdasvæði. Þetta er rétt enda er Gilsá ófiskgeng svo að segja strax við ármót Blöndu og nýtist þar af leiðandi ekki til uppeldis á laxi.

2. Sagt er í bréfi Péturs að ekki sé tekið tillit til beirrar laxgengdar sem sannast hefur með tilraunaveiðum undanfarinna sumra. Þetta er rangt. Það er tekið tillit til þessara veiða að svo miklu leyti sem þær koma þessu svæði við.

3. Sagt er í bréfi Péturs að ekkert sé fjallað um áhrif jarðrasks í ánni á : lifríki, uppeldissvæði, veiðistaði né fiskvegi. Hér hafa stjórnarmenn gleymt að lesa tittnefnda skýrslu. Í skýrslunni kemur fram að sá páttur lifríkisins sem að Veiðimálastofnun snýr þ.e. fiskurinn eyðist á umræddu svæði. Einnig kemur fram að uppeldissvæði á áðurnefndu svæði eyðileggist gersamlega. Varðandi veiðistaði þá eru þeir engir þekktir á umræddu svæði og svo er ekki heldur um fiskvegi. Eini fiskvegurinn í vatnakerfi Blöndu er við Ennisflúðir um 30 km. neðar í ánni og verður að telja afar ólíklegt að hann skaðist við umræddar framkvæmdir.

4. Sagt er í bréfi Péturs að ekkert mat sé lagt á það á hvaða tíma árs vinna í ánni geri minnstan skaða. Þetta er rétt enda erfitt um það segja. Skaðinn er sennilega alltaf jafnmikill. Eina sem ber því að varast er að fara í þessar framkvæmdir á veiðitíma.

5. Sagt er í bréfi Péturs að það sé fjarri lagi að breidd árinna sé ekki nema 15 metrar. Breidd árinna er mæld samkvæmt teikningum á ánni (teikning no 82.087.00-163). Hafa ber í huga að það er minnsta breidd árinna sem ræður fiskframleiðslu svæðisins (vetrarrennsli).

6. Stjórn veiðifélagsins telur skýrslu mína ekki marktæka vegna ofangreindra ástæðna. Tel ég mig nú hafa sýnt fram á að umrædd skýrsla sé fyllilega marktæk og um þekkingarleysi og miskilning sé um að ræða hjá veiðifélagsstjórninni enda hafa rök stjórnarinnar verið hrakin.

Jafnframt er mér spurn hvar formaðurinn ætti að afla ytarlegrar útektar á fiskifræðipættinum ef ekki á Veiðimálastofnun.

Vænti ég þess að stjórn veiðifélags Blöndu sjái að þeir fari með rangt mál og þá vænti ég einnig að fá skriflega afsökunarbeiðni frá þeim.

Virðingarfyllst
f.h. Veiðimálastofnunar.

Sigurður Guðjónsson fiskifræðingur.

Afrit sent:Landsvirkjun

Guðmundi Gunnarssyni verkfræðingi

Lögfræðiskrifstofu Jónasar Aðalsteinssonar.